

**SUG'URTA TASHKILOTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA
XOS TARAFLARI.**

Tashkuziyev Suhrob Abdurazzoq o'g'li.

Bank moliya akademiyasi, Magistr

Annotatsiya: Mazkur maqolada, sug'urta tashkilotlarini soliqqa tortish masalalari hamda ularning o'ziga xos taraflari va ularni samaradorligini baholash yo'llari bo'yicha tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, tadqiqot doirasida xulosa va takliflar shakllantirilgan.

Abstract: In this article, research was conducted on the issues of taxation of insurance organizations and their specific aspects and ways of evaluating their effectiveness, conclusions and proposals were formed within the framework of the research.

Аннотация: В данной статье проведено исследование вопросов налогообложения страховых организаций и их особенностей и способов оценки их эффективности, в рамках исследования сформированы выводы и предложения.

Kalit so'zlar: sug'urta tashkiloti, soliqqa tortish, byudjet siyosati, byudjet, soliq ma'murchiligi, moliyaviy nazorat, soliq tekshiruvlari, audit, soliq auditi, auditning xalqaro standartlari, normativ tahlil, soliq tushumlari, soliq imtiyozlari, soliq stavkasi.

Kirish:

Respublikamizda bugungi kungacha olib borilgan islohotlar barcha sohalarni qamrab olib, sohalarning rivojlanishib borishiga sabab bo'ldi. Ayniqsa, har bir faoliyat turi bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlar ishlab chiqilib, sohaning uslubiy ta'minoti yaratib berildi. Jumladan, sug'urta tashkilotlarini soliqqa tortish faoliyati bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar bugungi kunda soliq nazorati bo'yicha yetarli uslubiy ta'minot mavjudligini ko'rsatmoqda. Mazkur soha bo'yicha qabul qilingan qonun va qonunosti hujjatlari sohaning uslubiy ta'minoti yaratilganligidan dalolat beradi. Sug'urta tashkilotini, oldini olishga yo'naltirilgan bir qator me'yoriy hujjatlar qabul qilindi va hujjatlar loyihasi ustida ish olib borilmoqda. Qabul qilingan me'yorlarda yangi instrumentlar va javobgarliklar belgilangan. Ish olib borilayotgan loyihalarda tovar (xizmat)larning bozor narxlarini aniqlash, sug'urta tashkilotlari huquqlarini himoya qilish, sug'urta sohasida yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish, sug'urta xizmatlarini oshirishda bank kartalaridan foydalanish tartibi, va boshqa dolzarb masalalar nazarda tutilmoqda.

Tadqiqot metodi:

Sug'urta faoliyatini amalga oshiruvchi chet el yuridik shaxsi, qayta sug'urtalash holatlaridan tashqari, agar O'zbekiston Respublikasi hududida sug'urta mukofotlarini yig'sa yoki tobe agent orqali tavakkalchilik xatarlaridan sug'urta qilsa, u O'zbekiston Respublikasida doimiy muassasaga ega deb e'tirof etiladi.

Banklar va bank operatsiyalarini amalga oshirishga doir litsenziya asosida bank operatsiyalarining ayrim turlarini amalga oshiruvchi yuridik shaxslar, shuningdek sug'urta tashkilotlari qonunchilik talablariga muvofiq zaxira fondlarini tashkil etishi qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan.

Sug'urta tashkilotlarini soliqqa tortishning o'ziga xos taraflari mavzusida yozilgan maqola, soliq tizimining bu segmentida mavjud bo'lgan nozik jihatlar va maxsus qoidalarni tahlil qilishni talab qiladi. Sug'urta tashkilotlari, o'z faoliyati tufayli, soliqqa tortishning bir qator xususiyatlariga ega bo'lib, bu xususiyatlar ularning moliyaviy operatsiyalari, daromadlari va xarajatlari bilan bog'liq.

Sug'urta tashkilotlarini soliqqa tortishning asosiy taraflari

Daromad Soliqlari

Sug'urta tashkilotlarining asosiy daromadi sug'urta polislarini bo'yicha olingan premiyalardan iborat. Biroq, bu daromadlar xarajatlar va to'lanadigan da'volar hisobga olingan holda soliqqa tortiladi. Shuningdek, sug'urta tashkilotlari investitsiya faoliyati orqali ham daromad oladi, bu daromadlar ham soliqqa tortilishi mumkin.

Xarajatlar va Zararlar

Sug'urta tashkilotlarining xarajatlari va zararlari soliqqa tortishda muhim omil hisoblanadi. Bu xarajatlar sug'urta da'volari, operatsion xarajatlar va boshqa tijorat xarajatlarini o'z ichiga oladi. Soliq solishda, bu xarajatlar daromadlardan chiqarilib, soliqqa tortiladigan foyda hisoblanadi.

Soliq Imtiyozlari va Imkoniyatlari

Ba'zi mamlakatlarda, sug'urta tashkilotlari soliq imtiyozlaridan va maxsus soliq rejimlaridan foydalanishi mumkin. Bu, masalan, hayot sug'urtasi bo'yicha to'lanadigan premiyalarni soliqqa tortilmaydigan daromad sifatida ko'rib chiqish yoki investitsiya daromadlariga qo'llaniladigan soliq stavkalarini kamaytirish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Xalqaro Soliqqa Tortish

Sug'urta tashkilotlari ko'pincha xalqaro miqyosda faoliyat yuritadi, shuning uchun ularning soliqqa tortish masalalari xalqaro soliqqa tortish qoidalariga ham bog'liq bo'ladi. Bu, sug'urta tashkilotlarining xalqaro daromadlarini soliqqa tortishni va turli mamlakatlarda soliq solish bo'yicha kelishuvlarni o'z ichiga oladi.

Xulosa va natijalar.

Sug'urta tashkilotlarini soliqqa tortishning o'ziga xos taraflari, ularning moliyaviy faoliyatining xususiyatlari, turli xil daromadlar va xarajatlarning mavjudligi, shuningdek xalqaro faoliyatga oid qonunchilik bilan bog'liqdir. Shu sababli, sug'urta

tashkilotlarining soliq masalalari bo'yicha yondashuvlar mamlakatning soliq qonunchiligiga va xalqaro soliqqa tortish qoidalarga muvofiq ravishda moslashuvchan bo'lishi kerak. Soliqqa tortish tizimining bu segmentida mavjud bo'lgan turli xil imtiyozlar va qoidalarni tushunish, sug'urta tashkilotlari uchun soliq yukini optimallashtirish va soliqqa tortish jarayonida duch keladigan muammolarni kamaytirishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Po'latov, S., & Farmonov, I. (2023). The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.
2. Turanboyev, B., & Musabekov, S. (2023). Digital Transformation of Tax Systems. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 1(11-12).
3. Omonjon, U. (2023). MICE TURIZMI ORQALI O 'ZBEKISTONNING TURISTIK SALOHIYATINI TARG 'IB ETISH OMILLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 251-252
4. Boburmirzo, X., & Abbosxon, Y. (2022, March). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINING RIVOJLANISH TAHLILI. In E Conference Zone (pp. 168-170).
5. Mishustin M.V. (2010), Dlya povыsheniya kachestva nalogovogo administrirovaniya neobxodima kompleksnaya modernizatsiya nalogovoy slujb. Intervyu // Rossiyskiy nalogovyy kurer. № 22. Str. 5-9.
6. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi- Toshkent: G'afur G'ulom nashriyot uyi 2020.- 640 b.